

Karmen Joller
Sotsiaalminister, Tervisekassa nõukogu esimees

Teadmiseks:
Tervisekassa juhatus
Riigikogu sotsiaalkomisjon
Õiguskantsler
Tervisekassa nõukogule Tervisekassa arengu strateegilistes küsimustes nõuandva komisjoni liikmed

30.09.2026

Sotsiaalpartnerid hoiatavad tervishoiualase otsustamise koondumise eest kitsasse ringi.

Austatud sotsiaalminister ja Tervisekassa nõukogu esimees Karmen Joller

Meile on jõudnud info, et Tervisekassa nõukogu kaalub Tervisekassa arengukava ja teiste strateegiliste küsimuste arutamisel nõuandva komisjoni praegusel kujul tegevuse lõpetamist. Komisjoni kuuluvad tervishoiuvaldkonna organisatsioonide juhid ja tippeksperdid, kelle kaudu on Tervisekassa juhtorganitel olnud võimalik saada vahetut tagasisidet kavandatavate otsuste mõju kohta tervishoiusüsteemile, selle töötajatele ja patsientidele.

Allakirjutanud organisatsioonid peavad sellist sammu tõsiseks veaks, millel saaks olema väga suur negatiivne mõju kogu tervisevaldkonna sünergilisele toimimisele.

Komisjon loodi 2018. aastal pärast Eesti Haigekassa seaduse muutmist, millega tervishoiuvaldkonnas töötavatel inimestel ei olnud enam võimalik kuuluda Eesti Haigekassa nõukogusse senisel viisil. Nõuandva komisjoni loomine tasakaalustas seda muudatust, säilitades tervishoiuvaldkonna osapooltele sisulise võimaluse osaleda strateegiliste otsuste ettevalmistamisel. Komisjoni ülesanne ei ole olnud Tervisekassa juhtimist asendada, vaid tuua otsustusprotsessi valdkonna praktiline teadmine ning hinnata kavandatavate otsuste võimalikku mõju enne nende lõplikku vastuvõtmist.

Leiame, et nii tervishoiutöötajatel kui teenuseosutajatel peab olema võimalus enne oluliste otsuste langetamist oma seisukohti esitada, eriarvamusi läbi arutada ning juhtida tähelepanu võimalikele riskidele.

Kuni viimase ajani on selline koostöömudel meie hinnangul toiminud. Samal ajal oleme viimasel perioodil täheldanud teistsugust suundumust: olulisi tervishoiupoliitilisi ja rahastamisotsuseid arutatakse järjest enam piiratud ringis ning valdkonna esindusorganisatsioonid saavad neist teada alles siis, kui põhimõttelised valikud on juba tehtud. Meieni on jõudnud ka seisukoht, et Tervisekassa nõukogu vajab otsuste tegemiseks senisest erineva lähtekohaga informatsiooni.

Uute vaatenurkade kaasamine on iseenesest vajalik ja tervitatav. See ei saa aga tähendada olemasolevate tervishoiuvaldkonna esindusorganisatsioonide kõrvalejätmist ega nende asendamist kitsalt valitud ekspertidega. Kui leiame, et komisjon vajab täiendavat ekspertiisi, tuleks seda jagada ka sotsiaalpartneritega. Ekspertarvamus ja tervishoiusüsteemi töötajaid ning teenuseosutajaid esindavate organisatsioonide seisukohad täidavad otsustusprotsessis erinevat rolli ning üks ei asenda teist.

Eriti problemaatiline oleks olukord, kus komisjoni senine koosseis saadetakse laiali ning selle asemele moodustatakse nõuandev kogu inimestest, kelle valiku alused, esindusmandaat ja sõltumatus ei ole avalikult selged. Selline samm vähendaks otsustusprotsessi läbipaistvust ning looks põhjendatud küsimuse, kas nõuandvatelt kogudelt oodatakse sõltumatut tagasisidet või eeskätt juba kavandatud otsuseid toetavaid seisukohti.

Tervishoid ei ole valdkond, mida saab jätkusuutlikult juhtida üksnes kabinetivaikuses. Tervishoiusüsteemi toimimine sõltub kümnete tuhandete arstide, õdede, teiste tervishoiutöötajate ja teenuseosutajate koostööst. Juhtimisotsused saavad olla rakendatavad ja legitiimsed ainult siis, kui nende ettevalmistamisse on kaasatud inimesed ja organisatsioonid, kes vastutavad nende otsuste tegeliku elluviimise eest.

See on oluline ka Eesti julgeoleku seisukohalt. Kriisi- ja sõjaolukorras tugineb Eesti tervishoiu toimepidevus suurel määral samale haiglate, perearstikeskuste, kiirabi ja teiste elutähtsate tervishoiuteenuste võrgustikule, mis peab toimima iga päev ka rahuajal. Usaldus riigi, tervishoiuasutuste ja tervishoiutöötajate vahel ei teki kriisi puhkedes üleöö. Seda tuleb kujundada avatud ja sisulise koostöö kaudu juba rahuajal.

Seetõttu ei saa Tervisekassa nõuandva komisjoni tegevuse lõpetamine, selle rolli põhimõtteline muutmine või tervishoiu esindusorganisatsioonide kõrvalejätmine olla ühe inimese või väikese otsustajate ringi administratiivne valik. Tegemist oleks olulise muudatusega tervishoiu juhtimismudelil ning sellisele otsusele peab eelnema avalik põhjendus ja sisuline arutelu asjaomaste organisatsioonidega.

Palume Tervisekassa nõukogul:

- 1. mitte lõpetada praeguse nõuandva komisjoni tegevust enne sisulise arutelu toimumist tervishoiu sotsiaalpartneritega;**
- 2. avalikustada kavandatava muudatuse põhjendused, eesmärgid ja uue võimaliku nõuandva mudeli põhimõtted;**
- 3. tagada ka edaspidi tervishoiutöötajate ja tervishoiuteenuse osutajate esindusorganisatsioonidele püsiv ja tegelik võimalus osaleda Tervisekassa strateegiliste otsuste ettevalmistamisel;**
- 4. vältida juhtimismudelit, kus olulised otsused kujundatakse kitsas ringis ning esitatakse valdkonna osapooltele arutamiseks alles pärast põhimõtteliste valikute tegemist.**

Tervishoiu juhtimise tugevus ei väljendu kriitiliste seisukohtade vältimises, vaid võimes neid kuulata, neile argumenteeritult vastata ning kujundada otsuseid koostöös inimestega, kes Eesti tervishoiusüsteemi iga päev töös hoiavad.

Tervishoiusüsteemi usaldusväärsus ja kriisikindlus sõltuvad sellest, et olulised otsused sünniksid läbipaistvalt, professionaalselt ja koostöös – mitte tagatubades.

Lugupidamisega

allkirjastatud digitaalselt

Neeme Tõnisson
Eesti Arstide Liit

Ulvi Tasane
Eesti Tervishoiutöötajate Kutseliit

Urmas Sule
Eesti Haiglate Liit

Iiris Velling
Eesti Kliiniliste Psühholoogide Kutseliit

Kätlin Lillemaa
Eesti Õdede Liit

Anne Uriko
Eesti Kliiniliste Logopeedide Kutseliit

Ago Kõrgvee
Eesti Kiirabi Liit

Margot Pintson
Eesti Füsioterapeutide Liit